فصل ۳: نواحی انسانی

درس ۶: نواحی فرهنگی

مفاهیم آموزشی

۱- **کلیات:** ناحیهٔ فرهنگی بخشی از سطح زمین است که در آن فرهنگ ویژه‌ای (نوع خاص زبان، دین، هنر و معماری، عقاید، نوع بهره‌برداری از محیط طبیعی، سبک زندگی روزانه، غذا، لباس و ...) غالب است و به واسطهٔ آن از سایر نواحی جدا می‌شود.

۲- ✪ **زبان**

- زبان از مهم‌ترین شاخص‌های فرهنگی است که هویت مشترکی برای افرادی که به آن تکلم می‌کنند به‌وجود می‌آورد. به عبارت دیگر، زبان نظامی از ارتباطات است که در آن معنی صداها فقط به‌وسیله گروه خاصی که در آن مشترک هستند، درک و فهمیده می‌شود و برای گروه دیگر، معنایی ندارد.
- زبان عنصر اصلی گسترش یک فرهنگ است؛ زیرا انسان‌ها از طریق آن، اطلاعات، تجربه‌ها، ارزش‌ها، و آداب و رسوم خود را به یکدیگر و به نسل بعدی منتقل می‌کنند.
- امروزه حدود چند هزار زبان بر روی کره زمین وجود دارد. زبان‌شناسان زبان‌های دنیا را به چند «خانوادهٔ بزرگ زبانی» تقسیم کرده‌اند. منظور از خانوادهٔ زبانی، گروه بزرگی از زبان‌ها هستند که یک ریشهٔ اصلی دارند.

الف) مهم‌ترین خانواده‌های زبانی جهان

۱) هند و اروپایی: بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین گروه زبانی دنیا است که نیمی از مردم جهان با یکی از زیر شاخه‌های آن صحبت می‌کنند.

- زبان مردم انگلستان، اسپانیا، روسیه، هند و ایران همگی جزء خانوادهٔ زبانی هند و اروپایی محسوب می‌شود.

پرگویش‌ترین و مهم‌ترین زبان‌های ایرانی: فارسی، پشتو و تاجیکی، لری و کردی، گیلکی و تالشی، بلوچی و طبری

۲) چینی ـ تبتی: دومین خانوادهٔ بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگوست و در میان مردم ناحیهٔ آسیای شرقی رواج دارد. ماندارین چینی معروف‌ترین شاخهٔ این زبان است.

۳) آفرو ـ آسیایی (سامیایی ـ حامیایی): زبان مردم عرب، یهود، حامی و زبان مردم شمال افریقا است.

- معروف‌ترین زبان از خانوادهٔ زبانی آفرو ـ آسیایی، زبان عربی است؛ زیرا:
  ۱) زبان رسمی بیش از ۲۰ کشور است.
  ۲) یکی از زبان‌های رسمی سازمان ملل است.
  ۳) زبان قرآن است.

ب) تغییر در الگوی پراکندگی زبان‌ها

عوامل مؤثر در گسترش برخی زبان‌ها و تغییر در نواحی زبانی:
- مهم‌ترین تغییرات در الگوهای زبانی جهان در قرن ۱۵ و ۱۶ م و در پی کشف سرزمین‌های نو توسط اروپاییان صورت گرفت و موجب گسترش زبان‌های انگلیسی، اسپانیایی، پرتغالی و فرانسوی در قاره‌های افریقا، امریکای جنوبی و بخش‌هایی از آسیا گردید.
- پیشرفت‌های صنعتی و گسترش ارتباطات نیز موجب توسعهٔ برخی زبان‌ها از جمله انگلیسی در قرن بیستم و بیست و یکم در جهان شد.
- جنگ و فتح سرزمین‌ها، تجارت و مهاجرت مردم از یک ناحیه به نواحی دیگر

ج) تنوع زبانی

- امروزه بر اثر رشد ارتباطات و فناوری برخی زبان‌ها غلبهٔ بیشتری پیدا کرده‌اند.
- پیش‌بینی می‌شود در آینده برخی از زبان‌های بومی و محلی در برخی نواحی از بین برود از این رو، سایر کشورها سعی در حفظ زبان‌های بومی و محلی دارند تا هویت فرهنگی‌شان حفظ شود.

@KonkurVIPBook

۳- دین

- دین‌ها بر روی قوانین اجتماعی، عقاید، رفتارها و ارزش‌های اخلاقی، آیین‌ها و مراسم و همچنین پدیده‌های قابل مشاهده مانند بناها و آثار هنری تأثیر زیادی دارند.

✪ تقسیم‌بندی کلی ادیان { الف) ادیان مبتنی بر یکتاپرستی: اسلام، مسیحیت، یهود و زرتشت
ب) ادیان مبتنی بر پرستش غیرخدای یگانه: هندوئیسم، بودائیسم، آنیمیسم (مذاهب قبیله‌ای)

۱) اسلام: امروزه بیش از یک و نیم میلیارد نفر از مردم جهان مسلمان هستند که علاوه بر آسیا و افریقا در سایر قاره‌ها نیز پراکنده شده‌اند. این دین شامل دو مذهب بزرگ تشیع و تسنن است.

۲) مسیحیت: این دین در آسیا ظهور کرد امّا شمار پیروان آن در قاره‌های اروپا، امریکا، استرالیا و نیوزیلند و کشورهای مرکزی و جنوبی افریقا بیشتر است. این دین شامل سه مذهب عمدهٔ کاتولیک، پروتستان و ارتدوکس است.

۳) یهود: به‌صورت پراکنده در شهرها و نواحی بزرگ بازرگانی جهان پراکنده‌اند. یکی از مراکز تجمع یهودیان، فلسطین اشغالی است.

۴- چشم‌انداز فرهنگی

- تعریف: چشم‌انداز یعنی منظرهٔ قابل رؤیت از یک مکان. انسان‌ها با تغییراتی که بر روی محیط‌های طبیعی به‌وجود می‌آورند چشم‌اندازهای فرهنگی را خلق می‌کنند.
- در بین عناصر فرهنگی، دین نقش مهمی در خلق چشم‌اندازهای فرهنگی دارد.

۵- نواحی فرهنگی عمدهٔ جهان

- جغرافی‌دان‌ها به‌منظور مطالعه و شناخت تنوع‌های فرهنگی، سطح زمین را به نواحی فرهنگی تقسیم کرده‌اند. این نواحی فرهنگی، در یک یا چند شاخص فرهنگی شباهت‌هایی با یکدیگر دارند. شباهت در یک یا چند عامل، هر ناحیه را از نواحی دیگر متمایز می‌کند. (مانند ناحیهٔ فرهنگی اروپایی - غربی، ناحیهٔ فرهنگی اسلام و...)

۶- پخش فرهنگی

- پدیدهٔ پخش یا انتشار فرایندی است که طی آن یک موضوع یا پدیده مانند زبان، مذهب، افکار و ایده‌ها، نوآوری، وسایل و ابزار، لباس، شیوهٔ زندگی و حتی بیماری‌ها از یک مکان به دیگر مکان‌ها گسترش می‌یابد.
- در گذشته جنگ‌ها و دادوستد میان نواحی، نقش مهمی در پدیدهٔ پخش فرهنگی داشته است.
- در دنیای امروز علاوه بر مهاجرت و دادوستد، گردشگری و جهانگردی، استفاده از انواع رسانه‌ها (کتاب، مجلات، تلویزیون و اینترنت و ...) و انقلاب در فناوری ارتباطات و اطلاعات نقش مهمی در پخش فرهنگی دارد.

✪ انواع پخش فرهنگی { الف) از طریق تماس مستقیم
ب) بدون تماس با یکدیگر و از طریق رسانه‌ها

فعالیت ۶۸

۱- در این یادداشت‌ها ... . دربارهٔ چین، به عناصر فرهنگی مانند آداب و رسوم، نوع غذا و تغذیهٔ مردم، معماری بناها، دین، زبان، فرهنگ کار، خلق‌وخوی مردم و ... اشاره شده است. دربارهٔ رُم، به دین، مذهب، زبان، معماری و بناهای تاریخی، آداب و رسوم و ... اشاره شده است. بر اساس این دو یادداشت، دو کشور در دین (در چین دین بودایی و مذهب کنفوسیوس و تائوئیسم و در رُم ایتالیا دین مسیحیت و مذهب کاتولیک) و در زبان (در چین زبان چینی و در رُم زبان ایتالیایی) و ... با یکدیگر تفاوت عمده دارند.

۲- چه عواملی موجب ... ؟ عناصری چون آداب و رسوم، زبان، دین، عقاید، هنر و معماری، سبک زندگی روزانه، نوع فعالیت‌های اقتصادی، غذا و ... روی محیط طبیعی و انسانی اثر می‌گذارند و چون این عناصر فرهنگی در دو مکان (چین و رُم ایتالیا) متفاوت هستند، دو ناحیهٔ فرهنگی جدا از هم به‌وجود آمده است.

فعالیت ۷۱

۱- فعالیت شمارهٔ ۱ ... . به فعالیت‌های شماره ۱ و ۲ در صفحهٔ ۸۲ کتاب درسی مراجعه کنید.

۲- ✪ چرا سه زبان ... . زبان چینی زبان بیش از یک میلیارد نفر از مردم زردپوست ناحیهٔ آسیای شرقی است و دومین خانوادهٔ بزرگ زبانی از نظر تعداد سخن‌گو است. زبان انگلیسی: زبان رسمی و اداری بیش از ۵۰ کشور جهان است. همچنین زبان انگلیسی در اغلب نرم‌افزارهای رایانه‌ای، متون علمی و تحقیقاتی بین‌المللی استفاده می‌شود و در عصر اکتشافات جغرافیایی نیز، زبان انگلیسی در امریکای شمالی، استرالیا، نیوزیلند و مستعمرات انگلستان در افریقا، آسیا و امریکای جنوبی گسترش یافت. زبان اسپانیایی نیز در عصر اکتشافات جغرافیایی و به دنبال گسترش مستعمرات اسپانیا در امریکای مرکزی و جنوبی (امریکای لاتین) رواج یافت.

@KonkurVIPBook

گفت‌وگو کنید ۷۳

۱- آیا ممکن است ... ؟ بله؛ رسوخ فرهنگ و زبان کشورهای استعمارگر در کشورهای مستعمره و نابودی زبان مردم تحت استعمار ـ از بین رفتن تدریجی زبان محلی در اثر آموزش زبان رسمی در کنار زبان محلی ـ عدم آموزش زبان‌های محلی در مدارس ـ عدم استفاده از زبان‌های محلی در رسانه‌ها، مطبوعات، کتاب‌ها و ...

۲- چرا حفظ تنوع ... ؟ زیرا تنوع زبان، تنوع در شیوه‌های ارتباطی را در زندگی اجتماعی موجب می‌شود. در محیط‌های چند زبانی پویایی و خلاقیت بیشتری وجود دارد؛ ادبیات غنی‌تر است و ... . همچنین زبان‌های متفاوت شیوه‌های تفکر متفاوتی را به بار می‌آورند.

۳- الف) چرا جامعه ما ... ؟ تأسیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی، راهکاری برای حفظ و گسترش زبان فارسی است و با این هدف فعالیت می‌کند.

ب) وظیفه این نهاد ... ؟ پژوهش و مطالعهٔ تخصصی دربارهٔ زبان و ادبیات فارسی، حمایت از پژوهشگران این حوزه، واژه‌سازی و پیشنهاد واژه‌های جدید برای جایگزین کردن آنها با کلمات غیرفارسیِ واردشده در زبان فارسی، رواج کلمات فارسی کاربردی اما در معرض فراموشی و ...

پ) چگونه می‌توان از ... ؟ استفاده از کلمات فارسی ساختهٔ فرهنگستان و تشویق کردن دیگران به استفاده از این واژه‌ها به جای معادل غیرفارسی آنها، تلاش برای ترویج کلمات و اصطلاحات فارسی و ...

۴- الف) به نظر شما ... ؟ تولید متون علمی و ادبی به زبان فارسی در عرصهٔ بین‌الملل ـ تبادل دانشجو و استاد با سایر کشورها برای آموزش و ترویج زبان فارسی ـ گسترش و ترویج فرهنگ و زبان فارسی از طریق توسعهٔ گردشگری ـ آموزش و ترویج زبان فارسی از طریق رسانه‌های جمعی

ب) از چه راه‌هایی ... ؟ گنجاندن زبان‌های قومی و محلی در فهرست دروس استان‌هایی که زبان مادری آنها غیر از فارسی است. ـ انتشار روزنامه‌ها، مجلات و نشریات به زبان‌های محلی ـ ثبت و حفظ آثار شفاهی و مکتوب زبان‌ها و گویش‌های محلی و تدوین و تنظیم نمادهای فونوتیک هر کدام از آنها ـ ایجاد بانک زبان و گویش‌های ایرانی ـ جلوگیری از استهزاء و مسخره کردن زبان‌های محلی و قومی ـ جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها و هضم زبان‌های محلی در زبان رسمی کشور

فعالیت ۷۵

نمایشگاه عکس برپا ... . پاسخ پیشنهادی: برای نمونه می‌توانید از مراسم آیینی قومیت‌های مختلف مانند رقص کردی، آیین بهاری بلوچ‌ها یا چوب‌بازی لرها عکاسی کنید.

مثال: آیین بهاری بلوچ‌ها: یکی از آیین‌ها و مراسم به جامانده از ایران باستان در مراسم جشن «بهارگاه» و عید نوروز است که در بین اقوام ایرانی با اندک تفاوت‌هایی رواج دارد. مراسم مربوط به نوروز و بهار در اصطلاح محلی بلوچ‌ها، بهارگاه و یا نوکین روچ (به معنای نوروز) نامیده می‌شود و در منطقهٔ سرحد بلوچستان مرتبط با چراگاه و محصولات دامی است. جشن بهارچرانی همراه با رنگ‌آمیزی گوسفندان و تلفیق آن با رنگ سبز می‌باشد.

سؤال متن ۷۵

این نقشه، یکی از انواع تقسیم‌بندی‌ها را نشان می‌دهد که در آن جهان به شش ناحیهٔ وسیع فرهنگی (قلمرو فرهنگی) تقسیم شده است. این شش ناحیه را نام ببرید. ۱ـ ناحیهٔ فرهنگی اسلاو ـ ارتدوکس، ۲ـ ناحیهٔ فرهنگی جنوب و شرق آسیا، ۳ـ ناحیهٔ فرهنگی اسلام، ۴ـ ناحیهٔ فرهنگی افریقایی، ۵ـ ناحیهٔ فرهنگی امریکای لاتین، ۶ـ ناحیهٔ فرهنگی غربی ـ اروپایی

فعالیت ۷۶

۱- با مطالعهٔ نقشهٔ ... .

ناحیه	قلمرو	ویژگی‌ها
ناحیهٔ فرهنگی اروپایی ـ غربی	امریکای شمالی	غلبهٔ زبان انگلیسی
ناحیهٔ فرهنگی اسلاو ـ ارتدوکس	اروپای شرقی	شاخهٔ ارتدوکس
ناحیهٔ فرهنگی اسلام	شمال قارهٔ افریقا، اندونزی	دین اسلام
ناحیهٔ فرهنگی افریقایی	افریقای جنوبی	نژاد سیاه‌پوست ـ دین مسیحیت
ناحیهٔ فرهنگی جنوب و شرق آسیا	تمدن هند	کشت برنج
ناحیهٔ فرهنگی امریکای لاتین	امریکای مرکزی و جنوبی	کشورهای استعمارگر اسپانیا و پرتغال

۲- با همفکری یکدیگر ... .

پاسخ پیشنهادی: ناحیهٔ فرهنگی اسلام براساس مذهب { ۱) ناحیهٔ مذهب تسنن ۲) ناحیهٔ مذهب تشیع

@KonkurVIPBook

سؤال متن ۷۹

به تصاویر توجه کنید؛ در هر تصویر چه پدیده‌ای را مشاهده می‌کنید؟ به نظر شما خاستگاه این پدیده‌ها کجاست و چگونه به این ناحیه‌ها منتقل شده‌اند؟ تصویر ورزش کاراته ـ ایران: خاستگاه ورزش کاراته کشور ژاپن است. در سال ۱۳۴۲ از طریق پدیدهٔ پخش توسط هرمز میربابایی و محمدعلی صنعتکاران و فرهاد وارسته به ایران منتقل شد.

تصویر پیتزافروشی - ژاپن: خاستگاه این غذا ایتالیا و یونان است که از طریق پدیدهٔ پخش فرهنگی از جمله از طریق مهاجرت، دادوستد، گردشگری و در اثر تبلیغات رسانه‌ها به ژاپن منتقل شده است.

تصویر جشن نوروز - روستایی در قزاقستان: خاستگاه این جشن ایران است که از طریق پدیدهٔ پخش یا انتشار از راه‌هایی همچون کشورگشایی و جنگ و دادوستد به قزاقستان منتقل شده است.

تصویر شعبهٔ یک فست‌فود امریکایی - عربستان: خاستگاه این غذا در کشور ایالات متحدهٔ امریکا می‌باشد که از طریق پدیدهٔ پخش فرهنگی مثلاً از طریق دادوستد و تبلیغات رسانه‌ای به عربستان سعودی منتقل شده است.

فعالیت ۸۲

۱- تصویر زیر، روستایی ... . مربوط به پدیدهٔ پخش یا انتشار است. در اثر پدیدهٔ پخش یا انتشار نوع معماری روستاها تغییر کرده و از معماری جدید و مصالح مقاوم استفاده شده است. ضمن اینکه تصویر نشان می‌دهد که در روستاها هم استفاده از اینترنت رایج است و در اثر استفاده از اینترنت و فناوری و ارتباطات جدید، پدیدهٔ پخش فرهنگی سریع‌تر و قوی‌تر رخ می‌دهد.

۲- با کاوش و ... . پاسخ پیشنهادی: مثلاً در تهران خوردن غذاهای میرزاقاسمی یا آش دوغ رایج است و تقریباً اکثر رستوران‌ها این غذاها را سرو می‌کنند؛ در حالی که میرزاقاسمی غذای محلی شمالی‌ها و آش‌دوغ غذای محلی اردبیل است. این دو غذا در اثر مهاجرت مردم نواحی شمال و شمال غربی کشور به تهران، در این شهر گسترش یافته‌اند.

۳- ✪ چه عواملی موجب ... . در گذشته: جنگ، دادوستد، آمدوشد کاروان‌ها

امروزه: مهاجرت، دادوستد، گردشگری و جهانگردی، استفاده از انواع رسانه‌ها، تماس مستقیم مردم دو ناحیه و ...

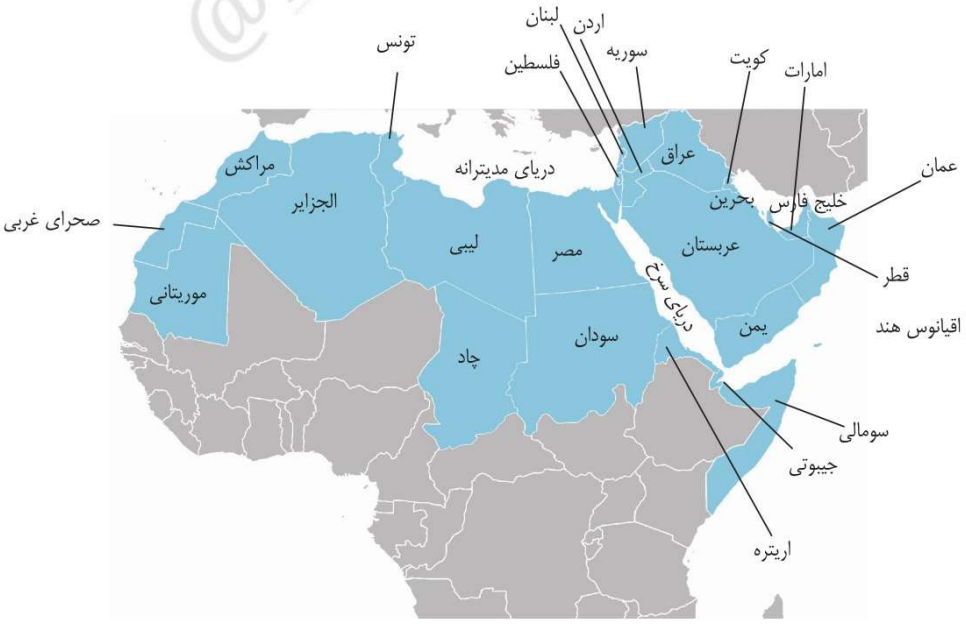
۴- به نظر شما ... . پخش فرهنگی در مورد انتقال تکنولوژی، افکار و ایده‌ها، ابداعات، ورزش و ... مثبت است، زیرا باعث توسعه و رشد اقتصادی و فرهنگی جوامع می‌شود و فرهنگ‌ها را به هم نزدیک می‌کند و این به شرطی است که فرهنگی بر فرهنگی دیگر غالب و چیره نشود. اما اگر پخش فرهنگی موجب یکسان‌سازی فرهنگ‌ها و حل و هضم فرهنگ‌های کوچک درون فرهنگ‌های سلطه‌گر و قوی شود، نامناسب و منفی است؛ زیرا موجب افزایش مشکلات شده و خطری جدی برای فرهنگ‌ها و هویت‌های ملی و بومی محسوب می‌شود.

مهارت‌های جغرافیایی ۸۲

نقشه‌خوانی

۱- ✪ با استفاده از ... . قاره‌های آسیا (ایران، افغانستان، روسیه)، قارهٔ اروپا (تمام نواحی)، قارهٔ امریکا (امریکای شمالی و جنوب و شرقِ امریکای جنوبی) و قارهٔ اقیانوسیه (تمام نواحی)

۲- با توجه به ... .

@Konkur_Pro

(تهیهٔ نقشهٔ موضوعی)

طرح نقشه (نقشهٔ گنگ) ... .

ارائه در کلاس

یکی از موضوعات ... .

۱- فرض کنید قرار ... دربارهٔ طرح پوستر، معنا و مفهوم رنگ‌ها و نمادها و اجزا و مراحل تهیهٔ آن توضیح دهید. پاسخ پیشنهادی: می‌توانید پوستری طراحی کنید که در آن تصویر افرادی با نژادهای مختلف (سفیدپوست، سیاه‌پوست و ...) و ملیت‌های مختلف عرب، چینی، افریقایی و ... در کنار هم دیده می‌شوند و در آن پیامی بنویسید با این مضمون که با هر نژاد و فرهنگی که باشیم به همدیگر احترام می‌گذاریم و برای داشتن جهانی زیبا تلاش می‌کنیم؛ می‌توانید از نماد صلح هم در پوستر استفاده کنید.

۲- با جست‌وجو در ... مطالبی تهیه کنید و نتایج تحقیق خود را با استفاده از نقشه و تصویر در کلاس ارائه دهید. پاسخ پیشنهادی: بازی چوگان: این بازی یکی از بازی‌های کهن ایرانی بوده است که امروزه به ورزشی جهانی تبدیل شده است. نام چوگان از نام چوبی که در آن استفاده می‌شود، برگرفته شده است. این بازی در ابتدا عنوانی نظامی و جنگی داشت و سوارکاران ایرانی در آن استعداد اسب‌های جنگی خود را به نمایش می‌گذاشتند. اروپاییان در زمان صفویان و در زمان استعمار خود در هند، با این بازی آشنا شدند و افسران انگلیسی نیز به‌طور حرفه‌ای چوگان را در باشگاه کلکته آموخته و با خود به انگلستان بردند. در سال ۱۸۶۰ میلادی چوگان در انگلیس متداول شد. پس از انگلیس به امریکای جنوبی رفت و به شدت رواج یافت چنانکه اکنون چوگان در امریکای جنوبی بیش از هر کجای دنیا محبوبیت دارد.

نقاشی‌ای از بازی چوگان - گذشته

تصویر از مسابقهٔ چوگان - امروزه

ارزشیابی مستمر

الف) درست یا نادرست بودن جملات زیر را مشخّص کنید. (۰/۵ نمره)

۱ زبان عنصر اصلی گسترش یک فرهنگ است. ☐ درست ☐ نادرست

۲ دین مسیحیت در اروپا ظهور کرد. ☐ درست ☐ نادرست

ب) جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید. (۰/۵)

۳ ناحیهٔ فرهنگی امریکای لاتین شامل امریکای مرکزی و ..... است .

۴ یکی از مهم‌ترین تغییرات تاریخی در الگوهای زبانی جهان در قرن ۱۵ و ۱۶ میلادی معروف به ..... آغاز شد.

ج) گزینهٔ درست را انتخاب کنید. (۰/۵)

۵ ✪ معروف‌ترین و مهم‌ترین خانوادهٔ زبانی آفرو - آسیایی کدام است؟

الف) عربی　　ب) هندوآریایی　　ج) اورالیک　　د) مغولی

۶ کدام خانوادهٔ زبانی بزرگ‌ترین و گسترده‌ترین خانوادهٔ زبانی است؟ (اهواز - مدرسهٔ دخترانهٔ راضیه - دی ۹۷)

الف) چینی - تبتی　　ب) آفرو - آسیایی　　ج) هند و اروپایی　　د) سامیایی - حامیایی

د) به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (۲/۵)

۷ زبان مردم زردپوست ناحیهٔ آسیای شرقی چیست؟ (اهواز - مدرسهٔ دخترانهٔ راضیه - دی ۹۷)

۸ ✪ زبان قوم سامی و زبان قوم حامی، زبان مردم کدام کشورها است؟ (خراسان رضوی - مدرسهٔ فرزانگان - دی ۹۷)

۹ دو مورد از ادیان مبتنی بر پرستش غیرخدای یگانه را نام ببرید.

۱۰ خانوادهٔ زبانی چینی - تبتی در کجا رواج دارد؟ پرسخنگوترین شاخهٔ این زبان کدام است؟

۱۱ دو مذهب بزرگ اسلام کدام‌اند؟

هـ) به سؤالات زیر پاسخ کامل دهید.

۱۲ مفهوم ناحیه فرهنگی را بنویسید. (۱)

۱۳ ✪ پدیدهٔ پخش یا انتشار چیست؟ (۱)

۱۴ دین چه تأثیری در پیدایش چشم‌اندازهای فرهنگی دارد؟ (۱)

۱۵ چه عواملی نقش مهمی در پخش فرهنگی دارند؟ (۱)

۱ درست (۰/۲۵) ۲ نادرست (۰/۲۵) ۳ امریکای جنوبی (۰/۲۵) ۴ عصر اکتشافات جغرافیایی (۰/۲۵) ۵ گزینهٔ «الف» (۰/۲۵) ۶ گزینهٔ «ج» (۰/۲۵) ۷ چینی - تبتی (۰/۵) ۸ سامی، زبان مردم عرب و یهود (۰/۲۵) حامی، زبان مردم شمال افریقا (۰/۲۵) ۹ هندوئیسم (۰/۲۵)، بودائیسم (۰/۲۵) ۱۰ آسیای شرقی (۰/۲۵)، ماندارین چینی (۰/۲۵) ۱۱ تشیع (۰/۲۵)، تسنن (۰/۲۵) ۱۲ بخشی از سطح زمین است که در آن فرهنگ ویژه‌ای (۰/۲۵) مانند نوع زبان، دین، هنر، معماری، عقاید و نوع بهره‌برداری از محیط طبیعی، سبک زندگی و ... غالب است (۰/۵) و به سبب همان فرهنگ ویژه از سایر نواحی جدا می‌شود. (۰/۲۵) ۱۳ فرایندی است که طی آن یک موضوع یا پدیده (۰/۲۵) مانند زبان، مذهب، افکار و ایده‌ها (۰/۲۵) نوآوری، وسایل و ابزار، لباس و شیوهٔ زندگی و حتی بیماری (۰/۲۵) از یک مکان به سایر مکان‌ها گسترش می‌یابد. (۰/۲۵) ۱۴ پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود (۰/۵) چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری، هنر، نقاشی، مجسمه‌سازی، ایجاد مکان‌های مقدس و زیارتگاهی به‌وجود می‌آورند. (۰/۵) ۱۵ مهاجرت و داد و ستد، گردشگری و جهان‌گردی (۰/۵)، استفاده از انواع رسانه‌ها و انقلاب در فناوری اطلاعات و ارتباطات (۰/۵)

دانش‌آموز عزیز!!! { برای مطالعهٔ آزمون پایانی دی‌ماه به انتهای بخش جغرافیا (۲) کتاب، قسمت آزمون پایانی مراجعه کنید. }

درس ۷: نواحی اقتصادی (کشاورزی و صنعت)

مفاهیم آموزشی

۱- کلیات

- تعریف اقتصاد: نظامی از تولید، توزیع، مبادله و مصرف کالاها و خدمات توسط گروه‌های مختلف اجتماعی در یک ناحیه است.